

deutschen Besatzung Eingesperrten'; het aantal niet-geëxecuteerde gevangenis- en hechtenisstraffen was toen van bijna 10 500 per 1 september gedaald tot 8 367.¹

Ruim een jaar later, eind '43, toen zich in ons land ca. tienduizendzevenhonderd personen in 'Nederlandse' detentie bevonden (en ca. drieduizendachthonderd in 'Duitse'), was het totaal aantal niet-geëxecuteerde straffen tot iets meer dan 1 000 gedaald. Het probleem van de niet-geëxecuteerde straf had men dus kunnen 'oplossen' door nieuwe gestichten in gebruik te nemen² en per cel meer gevangenen onder te brengen – een 'oplossing' die men natuurlijk van meet af aan van Nederlandse kant had kunnen nastreven; zeker had men dat *behoren* te doen.² Want wat betekende wat met Ommen geschiedde, anders dan dat een abdicerende Nederlandse justitie de executie van door haar opgelegde straffen onder Duitse supervisie, ten dele zelfs in Duitsland, liet plaatsvinden? In de Nederlandse gestichten heerste over het algemeen nog steeds een behoorlijk regime. Wat mocht men van Ommen verwachten? Wat van een figuur als Schwier die door zijn optreden, bijna twee jaar lang, als een rabiate Nazi bekend stond? Wat van een kamp dat oorspronkelijk een 'Jodenkamp' had moeten worden?

Inderdaad, Ommen was nog geen maand in gebruik of aan Wimmer werd meegedeeld dat er lijfstraffen toegepast werden (hij zei toen dat onmiddellijk aan Schwier gezegd moest worden dat zulks niet geoorloofd was) – had men dat niet óók vernomen bij de afdeling gevangeniswezen van het departement? Aan de staf te Ommen was de adjunct-directeur van de huizen van bewaring te Amsterdam, een NSB'er, als departementaal vertegenwoordiger toegevoegd: de behandeling te Ommen was, aldus reeds zijn eerste rapporten, 'zeer slecht'³, maar het afdelingshoofd, mr. J. S. Korteweg, werd aanvaardbaar door Schwier niet tot Ommen toegelaten – kon men daar niet de nodige conclusies aan verbinden? En wat zouden de gevolgen zijn van de overbrenging van Nederlandse gevangenen naar Duitsland?

In het college van secretarissen-generaal stelde Six (Koloniën) reeds begin september '42 aan Schrieke de vraag of deze wat meer over Ommen wilde meedelen. 'Het is geen *Konzentrationslager*', antwoordde Schrieke. 'Naar zijn inlichtingen luiden', aldus de notulen, 'is het goed ingericht. In het kamp

¹ Brief, 30 okt. 1942, van Schrieke aan W. Seiffert (*VuJ, HA Justiz*, 16 e). ² Van diegenen die tot meer dan drie maanden gevangenisstraf veroordeeld waren, werden begin '44 ca. zevenhonderdvijftig overgebracht naar strafkampen op Texel, bij Havelte (Drente) en bij Souburg (Walcheren) van waaruit zij werk voor de *Wehrmacht* moesten verrichten. ³ Dep. van justitie: Rapport inz. prof. Schrieke (1945), p. 51.